

Z kroniki naukowej

Z KRONIKI NAUKOWEJ ZAKŁADU BADAŃ NAD POLONIĄ ZAGRANICZNĄ POLSKIEJ AKADEMII NAUK W POZNANIU

Dnia 9 kwietnia 1973 r. uchwałą Prezydium Polskiej Akademii Nauk utworzony został Zakład Badań nad Polonią Zagraniczną, nowa placówka naukowo-badawcza Polskiej Akademii Nauk. Uchwałą Prezydium PAN stanowiła: „Zadaniem Zakładu jest prowadzenie badań historycznych i współczesnych nad Polonią w Europie Zachodniej”. Kierownikiem zakładu mianowany został prof. dr habil. L. Trzeciakowski, dyrektor Instytutu Zachodniego, a funkcje przewodniczącego Rady Naukowej sprawuje prof. dr habil. Zdzisław Kaczmarczyk.

Plan naukowo-badawczy Zakładu przewiduje trzy grupy tematyczne. Pierwsza grupa obejmuje zagadnienia ogólne, jak rozmieszczenie i statystyka skupisk polonijnych w krajach świata, ze szczególnym uwzględnieniem Europy Zachodniej, oraz dokumentacja i bibliografia Polonii w poszczególnych krajach.

Na drugą grupę składa się problematyka historyczna, ujęta w ramy tematu: *Udział i wkład Polonii w dorobek gospodarczo-cywilizacyjny i kulturalny krajów jej pobytu*. Do tej grupy należą zagadnienia związane z opracowaniem syntezy dziejów Polonii w poszczególnych krajach, przede wszystkim w Republice Federalnej Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii i Belgii z punktu widzenia współczesnej metodologii historii, ze szczególnym uwzględnieniem wkładu Polaków w rozwój najważniejszych dziedzin gospodarczych krajów ich osiedlenia; osobnym zagadnieniem jest udział polskich emigrantów w walkach niepodległościowych poszczególnych krajów, działalność społeczno-oświatowa wychodźstwa polskiego. Badania skoncentrują się również na opracowaniu monografii osiedli i skupisk zbudowanych i zamieszkałych przez polskich emigrantów, biografii wybitnych działaczy polonijnych, instytucji, funkcji, instytutów i towarzystw polonijnych, dzieje szkolnictwa polonijnego i szeroko pojętych dziejów książki i czasopiśmiennictwa polskiego na emigracji.

Trzecia grupa zagadnień łączy się z współczesnym życiem Polonii. W tej grupie wyróżnić należy szczegółowe opracowania sytuacji polityczno-prawnej grup polonijnych w poszczególnych krajach osiedlenia. Z tym ściśle wiąże się sytuacja społeczno-ekonomiczna Polonii (jej struktura zawodowa; pozycja wśród innych grup narodowościowych; zagadnienia awansu młodego pokolenia itd.). Rysuje się również pilna potrzeba opracowania życia naukowego i kulturalno-artystycznego skupisk polonijnych, problematyki więzi Polonii z krajem oraz funkcjonowania tradycji we współczesnym życiu polskich emigrantów, opracowania procesów etnicznych ludności polskiej (świadomość narodowa, dwujęzyczność emigrantów itd.), opracowania problemów współczesnej rodziny polonijnej; zagadnień młodego pokolenia polonijnego w krajach Europy Zachodniej, procesów emigracyjnych i re-emigracyjnych w kresie po 1945 r.

Wymienione zagadnienia sformułowane zostały w ogólnym planie naukowym Zakładu Badań nad Polonią Zagraniczną PAN.

W okresie funkcjonowania Zakładu nawiązano współpracę z Towarzystwem Łączności z Polonią Zagraniczną „Polonia” w Warszawie oraz z innymi ośrodkami badającymi problematykę polonijną, m. in. z Zakładem Polonijnym Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, a także z indywidualnymi pracownikami nauki działającymi w różnych ośrodkach. Obecnie Zakład posiada 20-osobowy zespół złożony z historyków, socjologów, etnografów, prawników, historyków sztuki, ekonomistów i geografów.

Adam Konieczny